

aifoon – muzikaliteit van geluid in beeld

Mission statement van de Organisatie

**Aifoon is een kunsteducatieve organisatie (1)
die geluid en het luisteren centraal stelt (2)
binnen de audiovisuele communicatie (3)**

(1) Actieve kunsteducatie door beleving en ontplooiing

Aifoon organiseert stages en workshops voor kinderen, jongeren, leerkrachten (in opleiding), (ICT-)begeleiders en (kunst)docenten. We dagen de deelnemers uit om zich op een audiovisuele manier uit te drukken. Eigen aan de manier van werken is dat Aifoon steeds vertrekt vanuit de communicatieve kracht van de geluidenwereld.

In ALLE projecten wordt geluid en het interactieve luisteren als uitgangspunt genomen en staat de beleving en contextualisering via het beeld centraal.

We dagen de deelnemers uit om op een poëtische manier te communiceren over de belevingswereld. De nieuwe media (flash- of mp3recorder, digitaal fototoestel en camera, computer, montagesoftware en het internet) is niet alleen zeer actueel, ze maken het mogelijk om zich rechtstreeks en genuanceerd uit te drukken, een direct resultaat te boeken, te evalueren en bij te sturen. We organiseren géén cursussen knoppenkunde. Het accent ligt op de creatie waarbij de techniek niet meer is dan een hulpmiddel.

Onze opzet is dus in de eerste plaats artistiek en kunsteducatief van aard, waarbij creatie, compositie en de communicatie centraal staan.

Kunsteducatieve criteria:

Kwaliteit en diepgang

Aifoon bereidt alle projecten met heel veel zorg en overleg voor. In alle stappen worden de doelstellingen zowel pedagogisch als artistiek als technisch uitgebalanceerd. We vinden het eveneens belangrijk om elk individu gedifferentieerd en zo kwalitatief mogelijk te coachen. Iedere deelnemer moet voldoende de kans krijgen om aan bod te komen en, naast de gezamenlijke sessies, op zijn eigen tempo en volgens zijn eigen beleving gestalte kunnen geven aan zijn audiovisuele verhaal. Om deze normen te bereiken zijn we genooddaakt om workshops en stages te organiseren die van langere duur zijn en toch geconcentreerd in tijdsverloop. Doch, deze kunsteducatieve investering bereikt alle pedagogisch-artistieke doelstellingen zoals geformuleerd in de einddoelstellingen van ICT, muzische en audiovisuele vorming.

Resonantie

Inherent aan kunstbeleving is uitwisseling en reflectie. Elke deelnemer mag dan wel zijn eigen audiovisuele verhaal "vertellen", het moet ook voorgelegd worden aan de anderen. De ultieme vraag wanneer iemand uit de binnenkant van zijn film kruipt is "zullen ze mijn film lezen zoals ik hem wilde vertellen?". Na deze laatste fase in het productieproces worden de filmpjes klassikaal bekeken en besproken. Verder worden de resultaten via een sonore viewmaster (een audiovisuele installatie, zie foto) ook aan de andere kinderen en jongeren van de school of organisatie getoond. Soms gebeurt het ook dat we de resultaten in de plaatselijke bibliotheek tonen of in musea. Alle audiovisuele resultaten, zoals geluidscomposities, filmpjes, foto's en tekeningen worden bovendien op onze sites gepost, om ze ook met de buitenwereld te laten interageren. De resultaten van de TRAJEcTen kunnen zelfs audiovisueel geremixt worden, waardoor beelden en geluiden een nieuwe referentiekader krijgen. Het is ons streefdoel om ook internationaal met een aantal scholen het project TRAJEcT te doorlopen en dan kan er via de siteover de landsgrenzen en taalbarrières heen audiovisueel gecommuniceerd worden.

Duurzaamheid en continuïteit

Iedere klas is anders en heeft haar gevoeligheden. Aangezien we de leerkrachten in een open sfeer bij iedere stap willen betrekken, is overleg zeer belangrijk. Iedere sessie wordt dan ook samen met de betrokken partijen geëvalueerd en bijgestuurd. Ook intern wordt permanent aan het stappenplan gesleuteld. Zo hopen we enerzijds onze projecten telkens te verscherpen en anderzijds de vrijblijvende zweem van een workshop te overstijgen en het vertrouwen en de betrokkenheid van de leerkracht of begeleider te winnen zodat het project en/of methodiek ook na onze aanwezigheid een eigen leven kan leiden. Als kunsteducatieve organisatie willen we –om het met een metafoor te omschrijven– dat de gezaaide zaadjes in optimale condities zich tot bomen kunnen ontwikkelen. Naast de evaluatiemomenten tijdens de workshops, verwijzen we de leerkrachten / begeleiders door naar de audiovisuele stages die Aifoon aanbiedt. Ook op de hierop volgende nazorgdagen worden alle betrokken pedagogen uitgenodigd om hun audiovisuele ervaringen met elkaar te delen en kritisch te bevragen. Op het niveau van deelnemers willen we hen blijvend uitdagen via ons kunsteducatieve aanbod en via experimenten die we aanbieden via de website.

(2) De communicatieve kracht van geluid***Luisteren is waarnemen én interpreteren***

Als we spreken over geluiden dan hebben we het (niet over muziek of noch over stem, maar) over opgenomen geluiden die door de cursist bepaald of gemanipuleerd worden.

Wij benaderen geluid niet alleen als trilling maar ook als drager van inhoud (gevoelens, intenties, ...).

Uitgelezen materiaal dus om mee te communiceren. Dankzij de huidige technologie kunnen we zelf geluidsopname en –composities maken. Zo kunnen we bv. heel snel een vermoeide fiets of een onheilspellende deur musiceren en opnemen en in de omgeving van een bos plaatsen.

Heel precies luisteren is hierbij de enige vereiste vaardigheid. Je hoeft bij manier van spreken geen conservatorium gestudeerd te hebben om een eigen geluidscompositie te maken. Met een paar goed functionerende oren en veel inleving geraak je al een heel eind verder.

Interactief luisteren

De grote waarde van deze methode zit hem eveneens in het feit dat de mondigheid over de belevingswereld enorm gestimuleerd wordt. De deelnemers kunnen niet anders dan zich volledig engageren. Het feit dat er geen 'modeloplossing' is, dat het niet gaat om een objectieve, meetbare kennis, motiveert vaak kinderen die nog nooit in een groep gesproken hebben om het woord te nemen. Elke interpretatie is immers waardevol. De maatstaf is de intersubjectieve waarneming. De interpretatie is de dialoog die tot stand komt tussen die waarneming en de eigen leef- en gevoelswereld van de deelnemer. Bij besprekingen in groep wordt het al snel duidelijk dat eenzelfde geluid in zeer veel verschillende facetten kan waargenomen worden. De ene luistert naar de bron, de ander naar het ritme of is heel gevoelig voor texturen,... Bovendien opent elke interpretatie telkens weer een nieuwe wereld (door de verbinding van geluiden onderling en de verbinding met het beeld). Het luisteren heeft naast een sociale, een heel belangrijke oriënterende functie. In combinatie met topografische thema's zoals in het project TRAJEcT rond de beleving van de weg van huis naar school en rond thema's als buurtbeleving en stadsmonitoring werkt geluid als medium optimaal. De deelnemers kennen zo waarden toe aan bepaalde plaatsen en positioneren zichzelf –mede door het beeld– hier tegenover. Dit doen ze niet met woorden, maar op een audiovisuele manier.

Geluid is meervoudig en eerlijk

We hebben heel bewust gekozen voor het werken met geluiden, om clichés en coderingen van muziek en beelden even te vermijden, en het luisteren centraal te stellen. De belangrijkste reden hiervoor is dat het werken met geluiden dwingt om op een niet-logocentrische manier om te gaan met de audiovisuele middelen. We zien niet alleen heel veel enthousiasme voor de audiovisuele communicatie die als een nieuwe vorm van "geletterdheid" wordt gezien, maar het opent ook deuren waarbij mensen elkaar als gelijken zien, namelijk als een individu met een eigen traject, een eigen wereld, een eigen cultuur en een eigen waarheid. Er bestaat in deze materie geen waar of vals en ze leren zo op een heel tolerante manier om te gaan met interpretaties en diversiteit.

Eigen aan audiovisuele communicatie is dat het mensen in hun meervoudige geletterdheid stimuleert.

Het denken (én voelen) in verschillende lagen, wat eigen is aan het multitrack componeren van geluiden, gaat immers verder dan de

lineaire manier van redeneren die eigen is aan de westerse waarheidsconceptie.

Geluid als gevoelsmatig evenement

Geluid is een heel dankbaar vertrekpunt omdat het niet alleen een betekeniswereld maar tevens heel sterk een ervaringswereld opent. In die zin sluiten we onmiddellijk aan bij de hedendaagse, éérentwintigste eeuwse communicatiewereld. Lev Manovich spreekt over “Interaction as an aesthetic event”. Hij wijst op de hele snelle evolutie van de GSM en de nieuwe media in het algemeen. De nieuwe design-formule is niet meer ‘de vorm volgt de functie’, maar de ‘vorm volgt de emotie’ nl. gebruiksvriendelijkheid, esthetisch plezier, modebewustheid, culturele identiteit en emotionele voldoening. Een GSM is dus niet zomaar een gebruiksvoorwerp meer, maar bevat korte narratieve elementen met visuele, auditieve, tactiele en driedimensionele effecten.

In het verhaal van de digitale media biedt de insteek vanuit het geluid dus niet alleen de mogelijkheid om te leren omgaan met de techniek, maar vooral om actief te leren omgaan met de vernieuwde interactieve communicatievormen binnen de nieuwe media. Het zijn niet alleen de mogelijkheden die we moeten leren kennen, maar vooral de manier waarop we er mee omgaan, zonder onszelf te verliezen.

Geluid is een heel interessant vertrekpunt binnen de kunsteducatie:

- er is geen model
- er is een verankering in de leefwereld van de deelnemers
- een openheid voor de andere interpretatie is noodzakelijk om een eigen interpretatie voor te stellen
- deelnemers die uit een orale traditie komen, vinden hier absoluut hun weg in
- het gaat over een doorleefde communicatie, waarin de eigen persoon geëngageerd wordt en centraal staat in alle openheid

(3) Audiovisuele communicatie

Het startpunt van het project TRAJECT was de vraag hoe men via geluiden uit de omgeving kinderen zouden kunnen laten horen aan elkaar in welke omgeving ze wonen. Heel snel werd het duidelijk dat de geluiden niet zomaar losgemaakt kunnen worden van hun visuele context om iets concreets te communiceren.

Het specifieke aan de projecten is dat de klankband (de geluidscompositie) binnen een audiovisueel project kadert: Hiermee willen we de deelnemers laten ontdekken hoe het auditieve het visuele beïnvloedt en omgekeerd. Vanuit het actief experimenteren kunnen ze beelden gaan interpreteren met de klankband.

Geluiden verbinden met een visuele context om nog “dichter” te communiceren.

Wanneer het beeld benaderd wordt vanuit het geluid, zien we veel minder clichés opduiken dan omgekeerd. Dit maakt dat de deelnemers écht vertellen en niet naar het beeld van een model of pose.

Audiovisuele communicatie houdt veel interpretatiemogelijkheden open. Samen wordt er onderzocht hoe we het verhaal zo dicht mogelijk bij de beleving kunnen overbrengen. Deze individuele grammatica wordt door de deelnemers zelf vastgelegd en ontwikkeld. We worden door de media overstelpt met audiovisuele prikkels, maar pas door zelf aan de slag te gaan, verwerven deelnemers kritische inzichten binnen de audiovisuele communicatie en leren ze op die manier luisteren naar de film.

Tot slot

Naast de artistieke bewogenheid laten we ons ook drijven door de pedagogische en maatschappelijke kracht van ons werk. Wij vinden het uitermate belangrijk dat de deelnemers zich kunnen **positioneren**. Met artistiek werk beken je kleur en verhoud je jezelf tot een bepaalde context en tot de maatschappij. Artistiek werk bestaat niet zonder dit maatschappelijk engagement.

Sociale vaardigheden worden getraind: intermenselijke interacties worden geplaatst in de juiste kaders. Tolerantie, luisteren naar elkaar, respect voor elkaar, zelfstandig werk, zin voor afwerking, groepswerk, enz... zijn sociale vaardigheden die in ons werk zeer belangrijke waarden zijn voor het verder leven. Het gaat niet alleen over het aanbrengen van een “nieuwe” taal, maar ook over tolerantie en het werpt een blik op het anders-zijn. Luisteren is niet alleen horen, maar ook kijken en voelen, tasten en proeven.

Niet alleen de informatieve inhoud van de **communicatie** is belangrijk, maar ook de relationele aspecten, de manier waarop en de context van waaruit er gesproken wordt. Deze houding is ontzettend belangrijk als we op artistiek niveau willen streven naar een abstractie van de persoonlijke beleving.

Ons aanbod gaat verder dan een namiddag “kennismaken met”. Voor ons is kunsteducatie een discipline, een uitbouwen van een **andersgeletterdheid**. Dit maakt de toekomstige burgers wakker voor een hedendaagse cultuur die niet enkel door media en consumptie mag bepaald worden.

Aifoon is een artistiek audiovisueel project dat de authenticiteit van de mensen in hun meest creatieve oorsprong aanspoort om te communiceren over hun belevingsniveau.

Doorheen de jaren zijn we steeds meer geprikkeld geworden door de vele opdrachten en het enthousiasme van de deelnemers. We zijn tegelijkertijd steeds meer overtuigd geraakt van onze missie **op macroniveau**:

We onderstrepen het pleidooi om audiovisuele communicatie op te nemen in het **curriculum van het onderwijs**. Audiovisuele communicatie is immers complementair met de logocentrische vakken en stimuleert vaardigheden zoals meervoudige geletterdheid.

We hopen met onze werking zowel de maatschappij als de artistieke sector erop te wijzen dat er naast beelden ook een rijke **luistercultuur** bestaat die evenwaardig en complementair is aan de beeldcultuur.